

Nuuk, 24. Januari 2024

Uunga: Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik
Imaneq 1A, 701
Postboks 269
3900 Nuuk

CC:
Departementets officielle email: APN@nanoq.gl
Jens Paulsen: jepa@nanoq.gl
Thomas Rassing: thra@nanoq.gl

Tusarniaanermut akissut una pillugu: Aalisarnej pillugu inatsit

Aalisarnej pillugu inatsisissamut Oceans North Kalaallit Nunaat akissutaanut naatsuliaq

Oceans North Kalaallit Nunaat Aalisarnermut inatsisissamut siunnersuummut ernumassuteqarpoq:

Sakkortuumik ernummatigaarput Aalisarnermut Inatsisissap maanna isikkumisut inuiaqatigiinnut avannaanilu nunaqarfinnut ajoquseerujussuartumik sunniutigisinnaasai pillugit.

Inatsisitigut aningaasarsiornerup annertunerpaaffissaminiitineqarnissaa qulakkeerniarnerqarpoq. Tunngavimmigut inuiaat aningaasarsiornikkut inissisimanerisa pisuussuteq ataaseq arlariilluunnit tunngavigalugit pitsaanerpaaffimminut inissiniarneqarnera ajoquteqanngilaq. Taamaattoq aningaasaqarnikkut annertunerpaaffissamik inissiiniarneq aalisarnej pillugu inatsimmi paasinninnerput naapertorlugu isumaliutersuutiginnngisai makku: siammasinnerusumik umiatsiaararsorlutik aalisartut amerlassusaasa aningaasaqarnermut sunniutai, pineqartut aningaasarsiornermik pinguarutilimmik inissisimanerat toqqammaveerutsinneqassammat. Tamanna inoqarfippassuarnut nunaqarfinnulluunniit aningaasatigut sunniuteqassaaq, tamakkunanami namminersortut amerlanerit aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiuqartuupput. Inoqarfinni aalajangersagatigut nunaqarfiit ataasiakkaarlutik aalisarnermik inuussutissarsiuqarsinnaanerit qulakkeerneqanngimmat, nunaqarfippassuarni inuuniutaasoq ulorianartorsortinneqassaaq. Nuna tamakkerlugu aningaasarsiornikkut annertusaanerup malitsigisaanik inooqatigiinnikkut kultoorikkullu naleqartitatta oqimaqatigiinneranut naammattumik ikiorsiissutaasinaanersoq apeqquuserparput.

Aalajangersakkat najugaqariaatsitsinnik qulakkeerinittut amigaatiginerisa saniatigut, ilutsip IOK-mut ikaarsaariartornermi atorniarneqartup piffissami naatsorsuiffiusussami aalisartut aalisarluarsimanerpaat pitsaanerusumik inissisimatissavai. Aaqquissuussineq taama ittoq naapertuilluanngitsutut isigineqassaaq.

Taamatuttaaq Aalisarnej pillugu Inatsisissaq aqutsinermik tunngaviit nutaaliaasut toqqammavigalugit aalisarnermik pinngortitamillu aqutsinissamut naammangilaq. ONKN-imit ernummatigaarput, *siunertat, atuuffia, nassuiaatit aamma oqartussaasut pillugit aalajangersakkat* aalisarnermik aqutsinermit toqqammaviit nutaaliaasut naammattumik aallaaviginngimmagit, periutsit aamma Nunat tamalaat akornanni inatsisilerinermit (intentional ret) politikkimilu

Oceans North Kalaallit Nunaat
Postboks 1433, 3900 Nuuk
Email: contact@oceansnorth.gl

allassimasut, ilaatigut Naalakkersuisut nammineerlutik periusissiaminni ilanngutereersimasaat – assersuutigalugu Naalakkersuisut Kalalalit Nunaanni uumassusillit assigiinngisitaarnerannut periusissaq, taamaattut Naalakkersuisut Nunarsuaq tamakkerlugu anguniakkat pillugit suliaat. Aammalu Aqutsinissamut Tunngaviit NAFO’p ataani isumaqatigiissutaasoq.

ONKN-imit innersuussutigaarput aalisarnermut inatsit annikinnerpaartaatigut aqutsinissamut tunngavissanik makkuninnga imaqassasoq:

- mianersortumik tunngaveqarneq periuseqarnerluunniit
- aalisarnermik aqutsinermi uumasogatigiit ataqatigiinnerat tunngavigineqassasoq
- silaannaap allanngoriartornerata sunniutai

tassunga ataqatigiissillugu aalisagaqassutsip piffissaq sivilooq isigalugu piujuaannartinneqarnissaat. Taamaattumik ONKN-imit inersuussutigaarput, akissuteqaatitsigut ernummatigut aalisarnerq pillugu inatsisissap inaarutaasumik aalajngiivigineqartinnagu suliarineqassasut.

Aalisarnermut inatsisissaq pillugu akissuteqaat

Aallarniutigalugu Oceans North Kalaallit Nunaanniit (ONKN) qutsavigiumavatsigit Aalisarnermut Inatsisissamut tusarniuteqarnermi akissuteqarsinnaanitsinnut periarfissinneqaratta.

Ilutigalugulu oqaatigiumavarput tusarniaanermi piffissaliunneqartoq sapaatip akunnerini 8-ni siviussuseqaraluartoq sivikippallaarnera ernumanartoqartikkatsigu. Aalisarnerup silarsuaani annertuumik allannguuteqartoqarnissaa pilersaarutigineqarpoq, taamaammat ONKN isumaqarpoq Naalakkersuisut aammalu Aalisarnermut Naalakkersuisoq isumaqatigiinniarnissamut pisariaqarluinnartumik piffissaliisariaqartut, tamannalu susassaqtut tamarmik peqatigalugit inuussutissarsiutaasoq inuiaqatigiinnut pingaaruteqarluinnartoq pillugu aqqissuussinissaq siunissamut pingaaruteqaqisoq ataatsimut eqqartueqatigiiffiusariaqartoq. Aalisarnerq tassaannaangilaq aningaasarsiornikkut iluanaarutaasinnaassutsip qaffasinnerpaanissaa pisuussutinillu atuinerup qaffasinnerpaanissaa kisiat anguniassallugu aallutaqarneq. Inuiaqatigiilli qanoq ilusilersorneqarnissaanut takorluugaqarnermiippoq sineriammilu inoqarfiit suliffissallu qanoq aqqissuussivigineqarnissaaniilluni. Piujuartitsineq tassaannaangilaq pisuussutit ataasiakkaat qanoq annerpaamik atorneqarsinnaaneranut tunngasoq. Piujuartitsineq aamma tassaavoq uumasooqatigiit tamarmik imminnut ataqatigiinnerata mianerilluinnarneqarnissaa, nunarsuarmioqatigiit nerisassaqarnissaanik qulakkeerinneqataaniarnermi aammalu silaannaap allanngoriartornera mingutsitsinerlu pakkersimaarniarlugu anguniagaqarnermi. Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit aaliangersakkallu ataqqiniarlugit inuiaqatigiit pisuusutaasa mianerineqarlutik aqunneqarnissaani annertuumik pisussaaffeqarneq qulakkiissallugu suliniarneruvoq.

Taamatut aallarniuteqarluta ONKN matumuuna Aalisarnermut Inatsisissamut missingiummut tusarniutigineqartumut akissuteqassaaq.

ONKN tassaavoq avatangiisit pillugit “fond”-i - imaluunniit suleqatigiiffik ajunngitsuliortoq - suleqatigiiffik naalakkersuinikkut pituttorsimanngitsoq imartat pisuussutaanik piujuartitsinermik tunngaveqartumik atuinissamut siuarsaasoq aammalu Kalaallit Nunaanni soqutigisaqatigiit assigiinngitsut kattuffiit, inoqarfiit ilisimatusartullu suleqatigalugit imartat illersorneqarnissaanik suliaqartoq. Aalisarnermut Inatsisissaq qimerloorsimavarput. Akissuteqaativut inatsisissami missingiummi qulequttanut aalajangersimasunut tunngatillugit akissuteqartassaagut tamannalu ONKN-ip tusarniaanermi akissuteqaataata naalisarneqarnera tusarniaanermi allakkatsinnut ilaatinneqassaaq.

ONKN-ip makkua aalisarnermut inatsisissami allassimasut isummorsorfigai:

Inatsisissatigut anguniarneqarpoq aalisarnikkut aningaasarsiornerup annerpaaffianiinnissaq. Taamaattoq taamatut eqqarsaateqarluni periuseqarnerup namminerisamik aningaasatigut

sunniutissaasa umiatsiaararsorluni aalisartut amerlasuut aningaasarsiornerini tunngavissaarutsinneqartussanngussammata iluatsittussaanngitsunngortippaa . Nunaqarfiit illoqarfiillu minnerusut annertuumik aningaasaqarniarnikkut eqqugaassapput, tamaani aningaasarsiorneq piniarnermik aalisarnermillu annerusumik tunngaveqarluni inuussutissarsiutaammat. Arlaannaatigulluunniit takussutissaqanngilaq ilumut nunaqarfiit tamarmik ilumut suli aalisartoqassanersut, taamaammat nunaqqatigiisusut inuuniarnermik tunngaviat ulorianartorsiortinneqassaaq. ONKN apeqqusiivoq aningaasarsiornermik siuarsaanermik siunnerfigineqartoq ilumut sineriammi inuuniarnermik kulturikkullu oqimaaqatigiisumik atugassaqartitsinissamik qulakkeerinnissanersoq.

Ilassutigalugu illersorsinnaasumik illoqarfinni nunaqarfinnilu aalisarnikkut ingerlatsinissamut siunnerfigineqartoq tassalu piffissami kingullertigut aalisarnerusimasut tassaassasut ikaarsaarnermi IOK-mit pitsaaneruseqartit inissisimatinneqassasut, tamanna illersorsinnaanngitsutut isigaarput. Taamatut periuseqarneq naapertuilluannginnertut paasineqassaaq.

Aallarniut

Aalisarneq, inuussutissarsiuterput pingaarneq Kalaallit Nunatsinnilu inuuniarnermik sukut tamatigut kulturikkut inuiaqatigiinnilu annertuumik sunniuteqarpoq. Inuiaqatigiittut pisuussutitut aammalu ataavartumik pisuussutitut aalisarneq isigigaanni pingaaruteqarpoq ullumikkut inooqataasunut siunissamilu kinguaariinnut aalisarneq tassaasariaqartoq inuiaqatigiittut iluaqutaasumik aqutsivigissallugu pisussaaffeqarneq. Taamaattumik, Naalakkarsuisut inatsisiliortarnerminni maanna aalisarnermut inatsisissaq suliarinerani inatsisinit tamanit aatsaat taama pingaaruteqartigisumik inatsisiliortoqarunarpog.

Akissuteqarnitsinni maana inatsisissatut siunnersuut, nalinginnaasumik oqaaseqaatit aammalu Kalaallit Nunaanni tusagassiorfitsigut oqaaseqaataasimasut ataatsimut qimerloorsimavagut. Ilanngullugu, Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuup Isumaliutissiisutaa (2021) aammalu nalunaarusiat 23-it 2019-miit 2021-mut suliarineqarsimasut atuarsimavagut. Ilassutigalugu, nunat tamalaat akornanni aalisarnikkut aqutsinermi piujuartitsineq tunngavigalugu aqutsiniarnermi inatsisitigut anguniakkatigullu allaaserineqartarsimasut amerlasuut nalilersorsimallugit, uani uumasooqatigiit assigiinngisitaartuuneri umiatsiaararsorlunilu aalisartunut tapersiutit inuiaqatigiinni pingaaruteqartuusut atugaannut kalluaasinnaasut atuarsimallutigit.

ONKN-ip aalisarnermut inatsisissamik nutaamik pisariaqartitsisoqarnera tapersersorppaa.

‘Sinerissap qanittuani aalisarnikkut akisussaassuseqartumik sinaakktissat ullutsinnut naleqquttut pigineqannginneri aqutsinikkullu atukkat amigaatigineqarneri ernumanartutut nalilerpavut, aammalu maluginiarlutigu pisassat ilisimatuussutsikkut inassutigineqartut qummut qaangerujussuarlugit pisassiissutigineqartarneri ileqquliunneqarsimasooq, piffissaq siammasinnerusooq isigalugu aalisarnerup piujuarnissaanut ulorianartorsiortitsinertut tamanna nalilerparput. Ilassutigissavarput, silaannaap allanngoriartornerata aalisarnermut kingunerisinnaasai ernumanartutut nalileratsigit pingaartutullu isigalutigu aalisarnikkut inuiaqatigiinnut allannguutitut tulluarsinnaanissamut aqutsinissamut sakkussanik tigussaasunik pitsaasunik pisariaqartitsisoqarnera isumaqarfigalugu. Aammattaaq ernumanartutut isigaarput siunnersuutigineqarmat sinerissap qanittuani aalisarnermi IOK-mut ikaarsaartoqarmissaa, uanilu

inatsisissatigut missingiuliussaq aallaavigalugu assersuutininik arlariinnik tunngavilersuuteqarluta akissuteqarpugut. Inuiaqatigiittut anguniagaq pitsaasuvoq aalisarnikkut inuussutissarsiuteqarnermi aningaasarsiornikkut iluaqutissat annertunerpaaffissaa angutserlugu aaqqissuussisarneq, anguniagarlu tamanna atuuttussanngortinneqassanngilaq naapertuilluartumik iluaqutissanik agguaasseriaaseq inuiaqatigiinnut tamanut atuuttussanngornissaanut qulakkeerinnittoqarsimatinnagu, uani illoqarfiit nunaqarfiit aammalu uumasooqatigiit peqqissumik atugassaqaarnissai ilanngullugit eqqarsaatigaavut.

IOK-mik aaqqissuusseriaatsip atuutsinneqalerneqarneratigut amerlasuutigit aalisarnermik kisimik aallutaqartut illoqarfiit nunaqarfiillu minnerit annertuumik eqqornerlunneqarnerpaasartut takuneqartarpoq.

Upperaarput piffissaq sivisunerusoq atorneqartariaqartoq periarfissat allat imaluunniit “aqutseriaatsit marloqiusaanerusut” misissussallugu pisassanik agguaariaatsimut tunngasutigit aaqqissuussinermi tassuunatigit umiartsiaararsorluni aalisartut sumiiffiillu minnerit illersorneqarsinnaanerit anguneqarsinnaasorigatsigu. ONKN-ip ilisimalluinnarpaa aalisartorpassuit aamma piniartuusut. Kalaallit Nunaanni piniartut aningaasaqarniarnerat aalisarnikkut aningaasarsiornermut annertuumik attuumassuteqarpoq. Ilasutugaluguttaaq oqaatigineqassaaq pisuussutit pisarineqartartut amerlasuut inuussutissarsiutugalugu aalisarnermut atugassarissaarnertigit attuumassuteqarlunnaartuummata. Pisuussutit taamatut imminut ataqatigiinnerat inatsisissami ilanngunneqarsimanngilaq. Ernummatigisavut taasavut marluk pingaaruteqartut tassaasut inatsisissatut siunnersuut ammalu suliap ingerlanerani periuseq ulloq mannamut tikillugu atorneqartoq, taamaattoq oqaatigissavarput inatsisissatut siunnersuutigineqartoq aaqqissuullarlugu timitalerneqarpat, aammalu pisariaqartinneqartutut akuersissutigineqarpat Kalaallit Nunaanni aalisarnikkut aalisarnermillu inuussutissarsiuteqartut piujuartitsineq tunngavigalugu ingerlatsivigineqarnissaat qulakkeerneqassasoq.

Isummersuutit nalinginnaasut

Maannakkoqqissaaq tusarniaanermi ulloq tunniussivissatut killissaliussaq januaarip 24-at sioqqullugu aalisartut akerliuneri isigaavut. Aalisartorpassuit oqariartuutigaat tusarniaanermi piffissaliussaritinneqartoq sivisunerusariaqartoq, inatsisissap paasilluarnissaa aammalu aalisarnermut inuiaqatigiinnullu sunniutigisinnaasai paasilluarumallugit, ONKN isumaqataavoq.

Inatsisissatut siunnersuut juullimi sulinnigffeqarfissat qanillisut inuiaqatigiinnut saqqummiunneqarpoq. Inatsisissatut missingiummi sineriaap qanittuani aalisartunut annertuumik allannguutissat siunnersuutigineqarput (suliffitsigut amerlanerpaat peqataaffigisaat taamatuttaaq ilimagaarput amerlanerpaat mumisinneqaatigisassaat).

Inuiaqatigiinnit aammalu kulturip tungaanniit isigalugu isumaqarpugut inatsisissatut siunnersuutigineqartutut illoqarfiit nunaqarfiillu aalisarnermik ingerlatsiviusut ulorianartorsiortinneqassasut. Ernummatigaarput takusinnaagatsigu inatsisissatut siunnersuut naammaginatsumik nalilersuiffigineqarsimanngitsoq, pilersaarusiortifigineqarsimanani imaluunniit nakkutigineqarluarsimanani allannguutissat kingunerisassai pitsaangitsut pillugit pinngitsoortitsiniutissat eqqarsaatigalugit - soorlu soqutigisaqatigiinnit arlariinnit kingullertigit oqaatigineqarsimasutuut - aatsaallu innuttaasunut tusarniaaneq aallartinneqarpoq Aalisarnermut

Inatsisissatut siunnersuut saqqummiutereerneqarnerani. Upperilluinnarparput soqutigisaqatigiit innuttaasullu tamarmik inatsisissatut siunnersuut akuersissutigineqartinnani atuutinneqalersinnanilu tamanit pisariaqartinneqartumik oqaloqatigineqaratillu akuutinneqarsimannginnerat inuinnaat naalackersueqataanerannut oqartussaaqataanerannullu annertuumik innarliissasoq.

Siunnersuutigineqartutut aammalu nassuiarneqartutut inatsisissami nassuiaatitaanilu sakkussanik naammattunik uumassuseqatigiit ataatsimut imartanilu uumasoaqatigiit qanoq illersorneqarnissaannik ersittoqanngilaq, taakkuusussaagamimmi sinerissap qanittuani aalisartut piujuarnissaannik qulakkeerinnittussaasut aammalu nunaqarfinni illoqarfinnilu aalisartut illersorneqaatigissaraluaq.

Uumassusilerinerup tungaanit¹ isigalugu aalisarnikkut aqutsineq ullutsinnut tulluortoq tunngavigalugu ingerlatsinissamik tunngavinnik ilaqartinneqanngilaq. Pisuussutinut taakkununga marluusunut piujuartitsinissamik uumasoaqatigiinnut ataqinnittumik erseqqissumik inatsisissami allassimasariaqarpoq, uuttuutit aalisakkanut aqutsinermi uumasoaqatigiit ataqatigiinnerinut tunngaviit ersersinneqarlutik. Pitsanngoriaatissat taama ittut inatsisissami ilaasariaqarput. Nunaqarfiit illoqarfillu alisarnermik inuussutissarsiuteqartut naammaginangitsumik tunuliaqutserneqassapput, sineriammi aalisarnermik ingerlatsiviusut aqqusaartarsimasaat ilikkagaqarfigineqaratik, aammalu, ilisimatuussutsikkut aqutsinikkut sakkussat atorineqanngippata, taamaasilluni kalaallit Nunaanut inuiaqatigiitsinnullu periarfissatsialak asuliinnartinneqassaaq.

Inatsisissaq Naalackersuisunit akuersissutigineqannginnerani oqaaseqaatit inassuteqaatillu itisiliissutaasut ilungersortumik Naalackersuisunit eqqarsaatigeqqavut. Qulequttat pingaartitavut marluk immikkut sammivagut, tassalu uumasoaqassutsikkut piujuartitsineq aammalu IOK tunngavigalugu inuiaqatigiinnut pisuussutinullu kingunerisinnaasai itisilerlugit.

UNNERSUUSSUTIT

Uumasoaqatigiit piujuartinneqarneri

- Ernummatigaarput Kapitali 1-mi, *Siunertaq, atuuffik, tunngaviit aammalu killilersuinermi tunngaviit* pineqartillugit aalisarnermik aqutsinermi tunngaviit ullutsinnut naleqquttut ilanngunneqanngimmata massa tamakku nunat tamalaat akornanni inatsisini anguniakkanilu tunngaviulluuartartut.
- **Innersuutigaaarput** Inatsimmi immikkoortoq 3, aamma “maluginiarneqassaaq” erseqqissaavigineqassasut “peqqutit nalilersorneqassapput Inatsimmut attuumassuteqarsinnaasut tamarmik” aammalu ilassutigalugu ataani allaaserineqarsimasut tamarmik ilanngunneqassasut:
 - mianersortumik tunngaveqarneq periuseqarnerluunniit
 - aalisarnermik aqutsinermi uumasoaqatigiit ataqatigiinnerat tunngavigineqassasoq
 - silaannaap allanngoriartornerata sunniutai

¹ Biologisk perspektiv

- Nuannaarutigaarput nunat marluk akornanni aammalu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiittarneq ilanngunneqarmat, taamaattoq erseqqissumik isumaqatigiissutit pigitinnagit, massa nuna tamalaat akornanni aalisarnermut inatsisini aammalu politikkini ilanngunneqarsimasuaannartut, nalornissutigineqartuarlutillu amigarineqartuassapput, tunngaviillu aallaavigineqartut apeqquserneqartuassapput. Kap 1-mut imm. 3-mut periarfissaavoq ilanngutissallugu tamanna, **innersuutigaarput** “Tunngaviit” ilassutigineqassasut Kapitali 1-mi. Immikkoortoq 3-mi imaluunniit immikkoortumi nutaajusinnaasumik tamakku ilanngunneqaraluarpata suli imm 1,3-mi (tunngaviit) ataanni ilassuteqartoqartariaqassaaq aammalu tunngaviit ilanngunneqarlutik nunat tamalaat akornanni ileqqusoq malinneqarluni, sinaakkutit aammalu malittarisassat ilanngunneqassapput, makkunungalugu killiliisuunatik:
 - [1995 United Fish Stocks Agreement \(Article 5 and 6 in particular\)](#)
 - [Convention of the Northwest Atlantic Fisheries Organization \(NAFO\)](#)
 - Naalagaaffiit Peqatigiit Piujuartitsineq Tunngavigalugu Anguniagai, pingaartumik [SDG 14 Life Under Water](#) + Naalakkersuisut suliai Naalagaaffiit Peqatigiit Piujuartitsineq Tunngavigalugu Anguniakkanut sammititaq: <https://www.anguniakkavut.gl/>
 - [2022 Global Biodiversity Framework \(and fisheries related targets\)](#) + Naalakkersuisut’s Biodiversity Strategy: [lfl nr 29-2003 dk \(nunalerineq.gl\)](#)
 - [Fisheries and Agriculture Organization Voluntary Guidelines for Securing Small Scale Fisheries](#)
- Kapitali 1-mi imm 3-mi (9) ammasumik ingerlatsiniarneq ilanngunneqarmat iluarisimaarnarpoq, taamaattoq **innersuutigaarput** aalajangiiniarnermi ammasumik ingerlatsisoqartarnissaa uani toqqaanartumik pineqassasoq.
- Ataatsimut isigalugu, uumasooqassutit assigiinngisitaartuunerisa illersorneqarnissai pillugit uuttuutit atorneqartussat ilanngunneqarsimangillat, aalisarnermut sunniutaasinnaasut pjarisuukkat eqqarsaatigalugit aammalu timmiarussat eqalussuillu eqqarsaatigalugit. Innersuutigaarput ilassutigineqassasoq erseqqissaassutigalugu Aalisarnermut Inatsisikkut Kalaallit Nunaata Nunarsuarmi Uumasooqassutit Assigiinngisitaarnerinut Sinaakkutit (Global Biodiversity Framework) aammalu Inatsisip qanoq Nunatsinni Uumasooqassutit Assigiinngisitaartuunerinut Periusissiaq aammalu Uumasut Assigiinngisitaartueneri Pillugit Nalunaarut pisussaaffitsigut ataatsimoortissinnaanerai erseqqissarneqassasoq. Ilanngunneqarsinnaasut tassaapput pisussaaffiit pjarisuukkat annikilliniarnerinut suliniutit, eqqissisimatitsisarnissamut suliniutaasartut aammalu aalisarfiunngitsut sumiiffiit, kilisannerit immap natianik kalluaasut killilersorniarneri tassaapput uuttuutitigut erseqqissaavigineqarsimasussat. Naalakkersuisut iluaqutigilluarsinnaavaat Nunatsinni Uumasooqassutisikkut Assigiinngisitaartuuneq-mi periusissiaq qimerloorlugu tusarniaavigisimasuuppasuk.
- Maluginiarparput nunat allat imartatsinnut qanittuni inissisimasut aammalu Issittumi uumasooqatigiit ataqatigiinneri aalisarnikkut inatsisitigut tunngaviit taaneqartut ilannguttaraat. Nunat pineqartut tassaapput: Canada (2019 inatsit nutarsarneqarpoq), Tuluit Nunaat aamma Norge.
- Aammattaaq, FN’p Nunarsuarmi anguniagai ilanngussaassapput pitsaasut taakkuummata avatangiisitigut inuiaqatigiinnilu piujuartitsinermik tunngaveqartumik inerisaavigineqarnissaanik erseqqissumik oqaasertaqartut - Naalakkersuisut

iluautigissaqaat Kalaallit Nunaanni SDG-it anguniakkanik ingerlatsisuusut suliai pillugit tusarniarsimasuuppattigit.

- Imm. 21 (aalisarnerup unitsissinnaaneranut pissaaneq): aalisarnerup unitsinneqarnera ilanngunneqartariaqarpoq, aaliangiusimaneqartariaqarpoq mianersortumik tunngaveqarneq, aalisarneq ingerlanneqartoq peqassutsimut ajalusoortitsissappat, uumasogatigiit ataqatigiinneri allat naleqartitat imaluunniit uumassuseqartut ataqatigiinneri naliginnaasut.
- Aqutsinermi pilersaarusiortarneq. immikkoortut 16, 17 aqutseriaatsimi atuuttumi tunngaviumik ajornartorsiutit aaqinngilaat(assersuutigalugu Naalakkersuisut TAC saneqqunniarlugu aalajangersinnaapput ilisimatuussutsikkut “isumasiorneqareernerata” kingorna.) Immikkoortumut **innersuutigaarput** aaqiissuteqarniarnermi pilersaarutit ilanngunneqassasut tassa imatut paasillugu peqassuseq aaliangersimasoq tammakariartulerpat Limit Reference Pointit taaneqartartukku MSY-p systemip ataani (Assiliartaq 1)-mi erseqqissaassutaasut ilanngunneqassasut. Maluginiarparput peqassuseq naammattumik ilisimatuussutsikkut tutsuiginartumik ullutsinnut naleqquttumik tunngaveqarnissaq pisiariaqassasoq. Ilassutigisassap tamassuma piujuartitsinermut anguniakkat peqassuseq eqqarsaatigalugu annertusisamik illersuutaassasut tamannaassasorlu politikikkut pisassat aalajangiiffigineqannginnerini atuutinneqassasut malittarisassanillu erseqqissunik nassataqartinneqassasut, tassalu aalisartut suna naatsorsuutigisinnaanerlugu nalussanngilaat peqassuseq aalisakkanut aalajangersimasunut appariaateqartoqarsimatillugu. Atorluarsinnaasunik Canada pilersitsinikuvoq peqassutsip nutarterniarnernut pilersaarutit tulluarsaqqillugit ingerlatsinermi atorneqartartunik, taakkualu aalisarnermut aqutsinermi tunngavissat ullutsinnut naleqquttut atorneqarput aammalu ilinniutaasimasut aqqusaakkat oqartussaaffinnit allaneerugaluartunit ilaqartinneqartarlutik.

ONKN suli annertuumik ernummateqarpoq Kalaallit Nunaani qaleralinniarnermi ilisimatuussutsikkut tunngaveqarluni inassuteqaatigineqartut qaangerlugit pisassiisoqartarneranut paasissutissallu kingullit Takussutissaq 1-mi ilanngunneqarput, NAFO SCR Doc 23/028, 23/033-mit (inuussutissarsiutigalugu aalisarnermit tulaassat)-nit tigusaapput + Juuni 2022 NAFO SC Inassuteqaatit. Kissaatigaarput aqutsinermi pilersaarutit Aalisarnermut Inatsissamut t missingiummi takusinnaarusullugit, taamaattoq paasissutissat tamakku pillugit immikkuualuttut suuneri ilanngunneqartariaqarput.

Takussutissaq 1. 2022-mi ukiumoortumik pisassat akuersissutaasut, pisassat ilisimatuussutsikkut inassuteqaatigineqartut Atlantikup Avannaani Aalisarnikkut Kattuffimmit (NAFO)-mit, aamma aqutsinermi anguniagaq piusoq piunngitsorlu tunngaviumut Kalaallit Nunaanni sinerissap qanittuani qalerialinniarnermut tunngatinneqartut, Imm. 1.

Sumiiffik	2022 pisat tonsit	2023/2024 NAFO ilisimatuus sutsikkut inassuteqa atit	% appariaat aasussaq	Aqutsinermi tunngaviit	Naleqqers uutit	Oqaatigumasa t
-----------	-------------------------	---	----------------------------	---------------------------	--------------------	-------------------

1A Upernavik	7738	6070	21.5%	Soqanngilaq	Soqanngil aq	Siornatigut pisasat appartinneqarnis saannut inassuteqaatit qalerallit millisimaneranit peqquteqartoq
1A Uummannaq	9007	5153	42.8%	Soqanngilaq	Soqanngil aq	Siornatigut pisasat appartinneqarnis saannut inassuteqaatit aalisakkat millisimaneranit peqquteqartoq
1A Disko Bay	10325	5215	49.5%	Soqanngilaq	Soqanngil aq	Siornatigut pisasat appartinneqarnis saannut inassuteqaatit aalisakkat ataasiakkaat millisimaneranit peqquteqartoq
1 BC Sinerissap qanittuani	?	200 qaangissana git?	?	Soqanngilaq	Soqanngil aq	Paasissutissaqan ngilaq, inuussutissarsior tunit paasissutissaqan ngilaq

Inooqatigiinnikkut inuiaqatigiinnilu piujuartsineq

ONKN-ip isumaqarfigaa inuit pisuussutinit qaninnerpaajusut tassaassasut pisuussutinit iluaquteqarnerpaajussasut. Tamanna pineqartumut attuumassuteqartut tunngavianik ilisimaneqarpoq, tamannalu sineriammiut aalisarfiusuni oqartussaaffinni qanittuaniittunut aningaasatigut kulturikkullu sumiiffiini iluaquserneqarnissaannik qulakkeerinnissutigissallugu atorneqartarpoq. Tamassuma nassatarissavaa sumiiffinni najugaqartut pisuussutini atugassaqarnerinik paarsilluarnermikkut sinaakutissat piujuartitsinermik tunngaveqartut aallunneqarnerisigut, aammalu peqassuseq aalajangersimasunut aalisagaqassutsikkut appariaateqalersillugu piffissap aalajangersimasup iluani peqassutsip qaffaqqikkiartornissaanut piffissaliisinaassuseqartumik. Nunani allani aamma "piginnittut aqutsisut" tunngaveqartumik taasamik sinerissap qanittuani aalisarneq pillugu periuseqarput, pisassaait inunmut ikittuinnarnut katersuutinneqarnissaanik periarfissaqarneranik annikillisisisumik. Tamassuma qulakkeertarpaa aalisarnermit iluaqutissat annerpaartaa ilaqutariinnut, suleqatigiinnut tutsinneqarnissaanut qulakkeerinninneq aammalu selskabersuarut ataasiakkaanut kisiat iluaqutinngornani.

IOK't imaluunniit pisassat agguaatneri pillugit oqariatuutigineqarpoq aqutseriaaseqartoqassasoq akisussaaffimmik annertunerusumik pisassiissutini tunineqartunut ataasiakkaanut inissiisoqassasoq, aaqqiineq paggatassiilluni aalisarnermik taaneqartartunut piujuartitsinermik tunngaveqanngitsumut aammalu tunisassiornermik annertunerpaaffianiititsinissamik angusaqarfiunani kisiannili aalisarneq toqqissisimananngitsumik tunngaveqartumik ingerlanneqalersinnaalluni, inuiaqatigiinnut ajoqutaalluinnartumik kinguneqarsinnaavoq, pisassiissutit piginnittunut ikittuinnarnut agguanneqalerlutik, erniat qaffarujussuarsinnaaneranut pakkersimaarinniffiunatik aammalu piujuartitsinermik tunngaveqartumik aalisarnermik ingerlatsiffiusumik qulakkeerinniffiunatik. IOK mianersortumik aalajangiisarnermut taartissatut isiginiarneqassanngilaq, mianersortumik pisassiisarneq tassaavoq ilisimatuussutsikkut aammalu sumiiffimmi najugallit ilisimasaannik tunngavilik. Allanguutissatut siunnersuutaasut qimerloorsimavagut aammalu takussutissat ajornartorsiutaasinnaasut IOK-mi takusinnaallutigit, pisassiissutit qaffasinnerpaaffigitassai aammalu inuiaqatigiinnut sunniutigisinnaasai.

Pisassat agguanneqartarneri pillugit killissarititaasut Immikkoortoq 32-mi allaaserineqartunut (Pisassat annerpaaffilerneqartarneri) tunngatillugu annertuumik ernummateqarpugut. Kalaallit Nunaani sinerissap qanittuani qalerallinniarnermut pisassat killissalerneqartarnissaanut kisiseriseq aallaavigigaanni taamaattoqarsinnaanngilluinnarpoq, peqassuseq aallaavigalugu pisassat immikkut allanngorsinnaanerit pequtigalugu. Tamanna pinngorpoq pissutigalugu aqutsiveqarfimmi 47-mi pisassat kisinneqartarmata pisassat tamarmiusut ilaattut, kisiannili 2,5% qummut killissaq naatsorsuutigineqarluni 2,5%-usoq tamarmik immikkut qaleraleqarfiusuni assigiinngitsuni pingasuni. Pisassiiffik arlaat allanut attuumassuteqanngittumik qaffappat imaluunniit apparpat, aalisartut pisassanilluunniit niuruteqaratik aalisartut ilai qummut pisassatik qaangissavaat (Takuuk Ilasut 2).

Tassuunatigut aamma erseqqissarneqarpoq nalinginnaasumik tunngaviusoq tassalu aalajangersimasumik arteq ataaseq peqarfinnut ataqatigiinngitsumik aqutsisoqarpat, IOK-p peqassuseq malittariaqarpaa. Tunngavik tamanna malinneqanngippat aalisartut sumiiffinnut tulluannigitsunut angalalissapput pisassai massa allannguuteqanngikkaluartut, tamassumalu

kingunerissavaa aalisartut nikinneri aallaavigalugit pisassiisarneq massa peqassuseq aallaaviusussaq (Takuuk Ilanngussaq 1).

Pisassat qummut killissaat 2,5%-mik qaffasinneruvoq Aalisarnermut Ataatsimiititaliarsuarmit inassutigineqartumiit taakkua inassutigamikkuk 0,2-0,6%. Pequtaasa ilagaat 2,5% naatsorsorneqartassasoq tamarmik sumiiffinni immikkut pingasuni. Erseqqarluppoq peqassutsini tamani pisassat qummut qanoq killilerneqarnersut.

IOK-mut ikaarsaarnermi periusissaq atorneqartussaq pitsaanngitsunik kinguneqassaaq: Pissutigalugu aalisartut tamarmik immikkut IOK- unngitsuniit pisassanik agguassavigineqalernerminni ukiuni 5-ni kingullerni aalisarnermit ukiuni 3-ni pisaqarlularfiulluarsimanernit naatsorsorneqartumik, taamaalilluni aalisartumut kimulluunniit ukiuni kingullerni arlalialunni nalinnaasumit aalisarluarnerusimasumit IOK-tunngavigalugu aalisalernissaq pilerinarnerulissamat. IOK-mut tunngatillugu aalisartut ilai aalisarluarsimasut naapertuilluannngitsumik iluaquserneqassapput, aammalu naligiinnnginnermik kinguneqassalluni. Sunniut tamanna ilanngussat 1 amma2-mi itisilerneqarpoq. Nunap immikkoortuinit ilisimavarput piffissap aalajangersimasup iluani aammalu pisassat umiatsiaararsorluni aalisartunut pitsaanngitsumik sunniuteqassasut tassami anginerusunik aalisariutillit iluaquserneqassammata aammalu atortorissaarnerusut iluaquserneqarneruneranik kinguneqassalluni.

- Ilasutigalugu, ernummatigaarput siunnersuutigineqarmat tulaassuisussaataitanermut piunasaqaataasut allanngortinneqarnissaat, tassalu angallammit ataatsimit 25%-usoq maanna selskabip ataatsip ataatsimut pisassaanit 25%-ussasoq. Tunngaviginiarneqartoq atuutilissappat ilimagineqassaaq ataatsimut isigalugu tulaassuineranut appariaateqateqartitsissasoq taamaasilluni suliffissaqarniarnermut ajoqusiissalluni aammalu Kalaallit Nunaata avannaani inoqarfippassuarni aningaasatigut isertitat appariaataanik kinguneqassalluni (Takuuk: Sermitsiami allaatigisatut ilanngusssaq takkajaq nr. 1, januaarip 5-ni 2024-mi: Kalaallit Nunaani sumi qanorlu siunissami inuuneq issava (Martin Reinhardt et al.). Allanngutit niuernermit piunasaqaatigineqartut isumaqarput suliareqqiinnermik ingerlatsiviit illoqarfinni ikileriassasut aammalu suliffissat piffinnut ataasiakkaanut siunissami eqiterutissapput.

IOK-mik aaqqissuuseriaasissaq atuutilersinneqarpat isummersuutissat pingaarutillit aalajangersimasut arlalialuit isumaliutersuutigineqartariaqarput, aaqqissuussivinmit allanit misilittagaasimasut ilikkarfiginiaraanni, IOK-mik atuinnermi aalisartukillisaanermik nassataqarsimasut aammalu paasineqartarsimallunilugooq pitsaanerusumik aqutsisoqarlunilu pisuussutinik piujuartitsineq anguneqartarsimasoq. Inassuteqaatit tamakku IOK-mik aaqqissuusani qimerluuinnermi ersersinneqarput (Sumaila, 2010) aammalu mianerisassat amerlasuut tikkuarneqarput (Sermitsiaq nr 1, januaarip 5-ni 2024-mi: Kalaallit Nunaani sumi qanorlu siunissami inuuneq issava (Martin Reinhardt et al.). Naalakkersuisut ilungersortumik qinnuigaavut tamakku tamaasa isumaliutersuutigilluaqqullugit, taamaasilluni kukkunerit taama ittut Kalaallit Nunaanni uteqqinneqannnginniassammata, aammalu pitsaasunik illersuutinik suliaqarmissaannik kajumissaarlutigit.

IOK-lersuilluni aaqqissuusinerit ilisimatuussutsikkut attuumassuteqanngitsunik siunnersuisinnaanissamik pisariaqartitsippat, aammalu taassuma ilutigisaanik ilisimatuussutsikkut pisassat annertussuilerneqarnissaanik inassuteqartoqartassaaq. Nakkutiginnineq aqutsinerlu naapertuuttoq atuutsinneqartariaqarpoq. Kapitali 12-imi maluginiarparput aalisarnermit

paasissutissanik katersinissamut pisussaaffiliineq, Naalakkersuisut kajumissaarpavut paasissutissanik katersuinermik aaqqissuussineq pitsaasoq qulakkeerniaqullugu, taamaaliornikkut aalisartuniit paasissutit peqassutsimut nungukkiartornerinullu nalilersuinermi ilanngunneqartarneranut tatiginninneq annertusarniarlugu. Umiatsiaararsorluni aalisartunut peqassutsit nalilersuinerup upernarsarneqartarnera atuisut ilisimasaannik tunngaveqartoq pingaaruteqarpoq..

Pisassinneqarsimasut tassaasariaqarput aalisartut, “”aalisartuusaartut” pinngitsoortinniarlugit aammalu pisassat naapertuilluarneq aallaavigalugu agguanneqartarniassammata pisassat piginnittumut/nut ikittuinnarnut katersoqqunagit. Ataqqivarput paasillugulu % killiliussaqaq pisassanik piginnittuusinnaanermut Inatsimmi aammalu kaammattuutigaarput naammattumik nalilersuisoqassasoq, qulakkerumallugu aalisarneq tassaassasoq inuiaqatigiinnut Kalaallit Nunaata innuttaanut aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu pisuussutinik piginneqataasunut annerpaamik iluaqusiisussanngorlugu sulisoqassasoq. Aalisartitsinerit ilaanni naapertuillarnermut ernummatit annikillisinneqarsinnaasarput pisassat IOK-t “nunaqqatigiinnut” nuutassatut pisassanngortinneqaraangata (CTQ-it), pisassaateqarfik (licensbank) pilersinneqarsinnaavoq, pisassat aamma sumiiffinni aalisakkanut aaliangersimasunuinnaq killilersimaneqalersinnaallutik. Periarfissaq alla tassaasinnaavoq pisassanik piginneqatigiiffiliorneq, piginneqatigiiffik pisassaqartinneqarsinnaalluni aalisartut amerlassusaat aallaavigalugu.

. Pissutsit tamakku inissinneqarpata aningasarsiornikkut IOK-p iluaqutissai anguneqarsinnaapput, inuiaqatigiinnullu ajoqutigisinnaasai minnerpaaffianiitinneqassallutik.

Naalakkersuisunut **innersuussutigaarput** sumiiffimmut qanittumi aalisarneq nunaqqatinut atuuttussanngorlugu killilerneqassasoq, apeqqutaatillugu aalisarnermi arteq aalisarneqartussaq.

Immikkorluinnaq Kalaallit Nunaanut tunngatillugu pisassallu procentilersorneranut siunnersuutit toqqammavigalugit ONKN-imit inersuussutigaarput, iluaqutaassasoq, piginneqatigiiffik pisassanik agguagassaniit annertunermik pisassaqartinneqarsinnaappat.

Tamassuma piumasaqaatigissavaa, aalisartut pginneqatigiiffimmi ataasiakkaat annertunerpaamik aalisarsinnaagamik piginneqatigiiffimmit attartugaat malillugu, pisassat qaffasinnerpaavanut naapertuuttoq. Taamaattumik piginneqatigiiffik qaffasinnerpaamik pisassaqartinneqarsinnaavoq piginneqataasut amerlassusaat pisassat qaffasinnerpaaffissaanik gangerlugu.

Aalisarnikkut aqutseriaatsit ullutsinnut tulluartut nutaaliaasut soorlu qulaani taaneqareersutut, atorneqassapput IOK-mik aaqqissuussinermi. Tamassuma ilagaa mianersortumik periuseqarluni aqutsineq aammalu uumassuseqatigiit ataqatigiinnerat tunngavigalugu aqutsineq. Pisat aqunneqarnerinut malittarisassat aammalu peqassutsip nammineerluni amerliartoqqissinnaanissaanut killinga pingaaruteqarluinnarput, soorluttaaq piukkunnarluinnartoq anguniagaq politikikkut aalajangiisarnarup atorunnaarsissallugu, aalajangiiniartarneq oqimaattoq pisariaqartillugu peqassutsip illersornissaa pillugu.. Qulequttat aalajangersimasuni qulakkeerisoqarsinnaavoq ilisimatuussutsikkut siunnersuinerup malinneqartarnissaanut aammalu qaangerneqartannginnissaanut, sumiiffiit pingaaruteqartut illersornissaannut aammalu uumasooqatigiit assigiinngisitaarnerisa naleqartinneqarnerisa illersornissaannut, tmassumani ilanngullugu mianeralugu aalisakkat “kiisortut” taakkualu piniagaasa akornanni aalisakkat nerineqarsinnaasut pissuseqatigiinnerat. Sumiiffiit aalajangersimasut matoqqatinneqartut aalisarnermilu killilersuiffiusut suffisoqarnerani aammalu aalisagaaqqat mikinerinik

eqqissisimatinneqarfiit atuutilersinneqartariaqarput. Sunngiffimmi aalisarneq akuersissutigineqarsimappat aalisarnerup ataatsimut peqassusaanut ilaatinneqassapput naatsorsuinermi.

Allatut oqaatigalugu, IOK-mik aaqqissuussineq naleqqussarneqarsinnaavoq pigiliunneqarluni sineriammi tamanit najugaqarfinnut iluaqutigineqarsinnaasungortillugu. Taamaammat pisariaqarpoq IOK “naleqqussarnagu” atuutinneqarnera inuiaqatigiinut aningaasaqarnermullu kingunerisinnaasai ilisimasaqarfigissallugit , ajoqutaasinnaasut pinngitsoortissagaani. Aamma Naalakkersuisut tamakku aarlerinartut pinngitsoortinniarlugit sulisariaqarneri piumasqaataavoq.

Aningaasaqarnikkut Iluaqutissat illuatungaanilu Inuiaqatigiinni-Aningaasaqarnikkut iluaqutissat:

Siunnersuummi nassuiaatitaanilu aningaasaqarnikkut iluaqutissamik annertunerpaaffissaminiititsinissamik inooqatigiinnikkullu iluaqutissai paarlaanneqarsimasutut isikkoqalersippai assigiimmik isumaqartutut inissillugit. Periusissiat aningaasaqarnermik, tunisassiornermik isertitatigullu annertusaanermik siunniussisut soorunami inooqatigiinnikkut iluaqutitaqarsinnaapput. Taamaattoq, suleriuseq aningaasaqarnermik inooqatigiinnermillu tunngasutigut qimerluuinermik ilaqanngitsoq anguniagaangitsunik inooqatigiinnikkut avatangiisimullu ajoqusiisumik kinguneqarsinnaavoq. Aalisarnikkut inatsisitigut pitsaasumik atugassaqarnerup qulakkiissavaa aningaasatigut iluanaaruteqarluni patajaatsumik inissisimaneq, kisiannili aamma tamassuma nassatarisariaqarpaa inuiaqatigiinnut atugarissaartitsineq, inoqarfinnik ineriartortitsineq, naligiisitsineq aammalu avatangiisitigut piujuartitsineq. Tamassuma nassatarisinnaavaa suliffissanik pilersitsineq, piitsuussutsimik nungusaaneq, inuiaqatigiinni inooqatigiinnermi peqataatinneqarneq, avatangiisinik illersuineq aammalu kulturip piujuartinneqarnera. Aalisarnerup aaqqissuuteqqinneqarnera siunissamut siammasissumut nammanneqarsinnasariaqarpoq aammalu piujuartitsineq ilorrisimaarnerlu siammasissumik susasaqartunit tamanit iluaqutigineqarsinnaanngortillugu ilanngullugu toqqaanartumik aalisarnermut attuumassuteqanngitsunut iluaqutigineqarluni, illoqarfinni nunaqarfinnilu, sulisuni aammalu kinguaassatsinni.

Qulequttat pingaarutillit eqqartugassat aalisarnermut inatsisissamut missingiummi allassimasut amerlaqaat. Qulaani qulequttat qaqinneqartut tassaapput ONKN-mit nukingernarnerpaatut tikkuarumasavut. Erseqqissaanissamut amnavugut Naalakkersuisullu ONKN-imik oqaloqateqarnissaminnik kissaateqarpata, Aalisarnermut Inatsisissaq pillugu tusarniaanermi akissuteqaativut pillugit immikkut oqaasertaliisitsisoqarusussappat aggersarneqariaannaavugut.

Inatsimmi paatsuunganarsinnaasorpasuit IOK-miillu allaanerusunik periarfissaqarsinnaanera pillugit oqallinnissaq ujjartorparput, IOK-mik aaqqissuuseriaaseq atuutsilerneqarpat uterteqqinneqarsinnaanngimmat siunissami nunatsinni sumi qanorlu inuusooqartariaqarneranit apeqqummut avissaartinneqarsinnaanngimmat. Naggasiullugu, eqqaamajuassavarput aalisarneq tassaannaangimmat aalisakkanut aalisarneqartartunuinnaq

Oceans North Kalaallit Nunaat
Postboks 1433, 3900 Nuuk
Email: contact@oceansnorth.gl

**aalajangersimasunut attuumassuteqannginnera: Piffissaq ungasinnerusoq isigalugu
aalisarneq pitsaasumik aqunneqarpat uumassuseqatigiit ataqatigiinneranik
tunnaveqartumik aqutsinikkut inuiattut pisuussutivut paasilluassallugit angusaqarluta -
imartaqarsinnagatta peqqittumik silatitsinni.**

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga,

Jenseeraq Poulsen
Atorfik, Oceans North Kalaallit Nunaat (ONKN)
e-mail: jenseeraq@oceansnorth.gl

- Ilanngussaqaq 1:** Aqutsiveqarfik 47 – Pisassiissutininik niuerutigineqarsinnaasunik paggatassiillunilu pisassanik aalisarnerup siunertaalluanngitsunik kingunissai
- Ilanngussaqaq 2:** IOK-p ingerlatsinermut ilusaata teknik tunngavigalugu misissoqqissaarnera.

Ilanngussaqaq 1

Aqutsiveqarfik 47 – Pisassiissutininik niuerutigineqarsinnaasunik paggatassiillunilu pisassanik aalisarnerup siunertaalluanngitsunik kingunissai.

Unammillernarsinnaavoq, aalisarnermi ingerlatsinermi ilutsip siunertaqarluartup nassaarinissaa, inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik uumassuseqatigiit assigiinngisitaartut qulakkeernissaat - ingammillu aalisarnermi ingerlatseriaatsimi periuseq uumassuseqatigiit ataqatigiinnerisa eriagisariaqarneranik tunngaveqartoq.

Uani ONKN-ip ingammik aqutsiveqarfik 47 qitiutissavaa, taanna ilisimaneqartutut immikkut ittumik aqutsinermi periutsimik ilisarnaateqartoq, paggatassiilluni aalisarluni pisassanillu niuerutigineqarsinnaasunik imalik.

Aalisarnermut inatsisissap nutaap missingiutaani anguniarneqarpoq, pisassanik paggatassiilluni aalisarneq siunissaq ungasinnerusoq isigalugu atorunnaarsinneqassasoq. Kisianni tamanna qaquguussanersoq oqaatigineqanngilaq. Soorluttaaq aamma piffissami qaquguussanersoq oqaatigineqanngitsumi periutsit arlaannik nammineerluni toqqaanissaq ammaaneqassasoq. Ingerlatsinermi iluseq aalisagaqassutsimut, uumassuseqatigiit aaqqissugaanerani aamma aalisartunut ataasiakkaanut attanneqarsinnaassappat, taava ilutsimi maluginiagassaavoq pitsaanngitsunik ilaqarmat. Aalisarnermut inatsisissami oqaaseqaatini taakku pitsaasumik siunertaqanngitsut attorneqanngillat.

ONKN-ip taakkua matematikimi ilutsit atorlugit ersarissarsimavai, suliassaqaqfillu immikkut ittumik qitiutinneqartoq tassaavoq aqutsiveqarfik 47.

Aqutsiveqarfik 47 assigiinngitsunik pingasunik qaleraleqarfeqarpoq ukuusunik Qeqertarsuup Tunua, Uummannaq Upernavillu. Qaleraleqarfiit tamarmik immikkut nammineerlutik pisassaqaqfiupput, taakkualu qummut amnullu allat apeqqutaatinnagit nikerarsinnaallutik. Malittarisassat atuuttut malittarisassallu siunnersuutigineqartut matematikip tungaatigut nakkarfissaqarput, atuutsinneqarnermikkut malinneqarsinnaangittunik.

Aaqqissuussineq atuuttoq

aaqqissuussami atuuttumi akuersissutit assigiinngitsut marluk piupput. Aalisariutitut pisassalinnut akuersissutit aamma umiatsiaararsortut paggatassiilluni aalisartinneqartut. Pisassat immikkoortunut ataasiakkaanut affaasa missaannut avinneqarsinapput.

Nakkarfissaq pinngortarpoq, akuersissut imaluunniit pisassiissut aqutsivimmi 47-mi tamani atuummat.

Matematiki atorlugu ilutsip naatsornera takutissavarput, taanna nakkarfiusinnaasoq eqqarsaatitigut misileraanikkut qanoq ersersinneqarsinnaanersoq.

Pisariitsumik eqqarsaatigalugu, qaleraleqarfii pingasut tamarmik tallimanik angallatinut pisasaqarpata, paggatassiilluni aalisartut qulit aamma pisassat 100-t (kisitsisit isikkui uniffiussanngillat).

Qaleraleqarfik	Pisassat	IOK-mit pisassat	Paggatassiilluni pisassat	IOK-mi aalisartut	Paggatassiil-luni aalisartut	Aalisartumut ataasimut IOK-mi pisassat	Aalisartumut ataasimut Paggatassiilluni pisassat
Disko	100	50	50	5	10	10	5
Uumman-naq	100	50	50	5	10	10	5
Upernavik	100	50	50	5	10	10	5
Katillugit	300	150	150	15	30		

Siullermik aaqqissuussineq pioreersoq atorlugu assersuut misissussavarput Tassani nakkarfik pilerpoq, tamatumani IOK-mik aalisartup pisassat tamaasa imaluunniit ilaannai qaleraleqarfimmut allamut nuunnissai kissaatigigunigit. IOK-mik aalisartup assersuutigalugu aalisarnini tamaat Qeqertarsuup Tunuaniit Uummannamut nuukkusuppagu, maanna malittarisassat naapertorlugu inatsisitigut akuerisaavoq. Tamanna aqutseriaatsimi piusumi assigiinngitsunik pingasunik periarfissiivoq:

- Uummannami pisassat amerlineri
- Uummannami IOK-mi aalisarnermi pisassaniit tigullugit
- Uummannami paggatassiilluni aalisarnermi pisassat tigullugit

1: Uummannami pisassat amerlineqarpata Qeqertarsuullu Tunuaniit tiguneqarlutik.

Qaleraleqar-fik	Pisassat	IOK-mi pisassat	Paggatassiilluni aalisarnermi pisassat	IOK-mi aalisartut	Paggatassiilluni aalisartut	Aalisartumut ataasimut IOK-mit pisassat	Aalisartumut ataasimut paggatassiilluni pisassat
Disko	90	50	50	5	10	10	5
Uumman-naq	110	50	50	6	10	10	5
Upernavik	100	50	50	5	10	10	5
Katillugit	300	150	150	15	30		

Kisianni tamanna qaleraleqarfinnut pingasunut tamanut pisassiissutit tamarmik immikkoortillugit aalajangersarneqartarmata naapertuutinngilaq.

2: Pisassiissut nuutaq IOK-mik aqutsilluni pisassanit nuunneqarsimasoq.

Qalerale-qarfik	Pisassat	IOK-mi pisassat	Paggatassiilluni pisassat	IOK-mi aalisartut	Paggatassiilluni aalisartut	Aalisartumut ataasimut IOK-mit pisassat	Aalisartumut ataasimut paggatassiilluni pisassat
Disko	100	50	50	4	10	12,5	5
Uumman-naq	100	50	50	6	10	8,33	5
Upernavik	100	50	50	5	10	10	5
Katillugit	300	150	150	15	30		

Tamanna ima isumaqarpoq, Diskomi IOK-mit aalisartut teknikikkut pisassa qaffapput, Uummannamilu IOK-mik aalisartut pisassa apparneqarlutik. Paasinninnerput naapertorlugu, paasinninnerput naapertorlugu malittarisassat atuuttut naapertorlugit tamanna unioqutitsineruvoq, pisassat Uummannami IOK-mik aalisartunit tiguneqarmata.

3: Pisassa nuunneqartoq aalisarnermik paggatassiilluni aqutsinermi ilutsimit tiguneqarpoq:

Qalerale-qarfik	Pisassat	IOK-mi pisassat	Paggatassiilluni aalisarnermi pisassat	IOK-mi aalisartut	Paggatassiilluni aalisartut	Aalisartumut ataasimut IOK-mi pisassat	Aalisartumut ataasimut paggatassiilluni pisassat
Disko	100	40	60	5	10	10	6
Uumman-naq	100	60	40	5	10	10	4
Upernavik	100	50	50	5	10	10	5
Katillugit	300	150	150	15	30		

ONKN ilisimasaqanngilaq taamatut ajornartorsiutinik isumaginninneq manna tikillugu aaqinneqartarsimanersut. Taamaattoq isumaqarpugut aqutseriaaseq piusunik nakkarfissaqartoq ersersissinnaallugu.

Aqutseriaatsimut iluseq nutaaq

Aalisarnermut inatsisissamut nutaami missingiummi aqutseriaatsimut iluseq nutaaq aqutsinermi ilutsimi piusumi assinganik nakkarfissaqarpoq. Tassunga ilanngunneqarsimavoq, IOK-mik

piginnittoq pisassanik pisisimangikkaluarluni imaluunniit tunisaqarsimangikkaluarluni pisassat inatsisitigut akuerisaasut qaffasinnerpaat qaangersinnaallugit.

Tamanna ilutsimi tullermi takutissavarput. Assersuummi tulliuuttumi naatsorsuutigaarput, pisassat tamarmik IOK tunngavigalugu pisassaasut aammalu aalisartut tamarmik ataasiakkaarlutik pisassamik annertunerpaamik piginneqataasut. Nakkarfissaq pilersarpoq, IOK-mik piginnittoq minnerpaamik ataaseq annerpaamik pisassamik piginneqataagaangat.

Aallaqqaataani kikkut tamarmik assigiimmik pisassaarput aamma pisassanik piginneqataallutik – tabeli ataaniittoq takuuk.

Qalera- leqarfik	Pisas- -sat	Nammineq suliassaqarfimmi i IOK katillugu	Aalisartumu t ataasi-mut pisassat	Aalisartu t katillugit	Procenti katillugu Pisassanik pissarsiassa t	Procent. Aalisartumu t ataasimut qalera- leqarfimmi pisassanit pissarsiassat
Disko	300	300	7,5	40	0,83%	2,5%
Uumman- na	300	300	7,5	40	0,83%	2,5%
Upernavik	300	300	7,5	40	0,83%	2,5%
Katillugit	900					

ONKN-ip inatsisissatut missigimmiuk tassungalu oqaaseqaatinut atasunut paasinninnera naapertorlugu, taava IOK-mik piginnittoq sulii aqutsiveqarfimmi 47-mi tamarmi piginnittuuvog. Taamaattumik IOK pisassap ataatsimoortup procentianik pigisaqarpoq. Ilutigitillugu pisassat qaffasinnerpaaffiat pisassat 2,5 %-eraat, tassani piffimmi aalisarfigisami. Tamanna oqaaseqaatini § 32-mi immikkoortut pingajuanni takuneqarsinnaavoq.

Ima paasigutsigu, arlaannaalluunniit pisassanik pisinngitsoq imaluunniit tunisaqanngitsoq, kisianni pisassat qaleraleqarfiit ilaanni apparneqartoq. Uani IOK-mi aalisartoq assersuutigaarput, taanna Qeqertarsuup Tunuaniit Upernavimmut pisassaminik nuussisoq - taamaasilluni 200-mut apparneqartoq. Taamaasilluni ingerlatsinermi ilutsimi naatsorsuinerit imaalissapput.

qaleraleqarfik	Pisas- -sat	Nammineq aalisarfissami IOK katillugu	Aalisartumut ataasimut pisassat	Aalisartut katillugit	Procenti katillugu Pisassanit pisassat	Procenti Aalisartumut ataasimut pisassanit pisassat
Disko	300	266	6,66	40	0,83%	2,22%
Uumman- naq	300	266	6,66	40	0,83%	2,22%
Upernavik	200	266	6,66	40	0,83%	3,33%
Katillugit	800					

Maanna Upernavimmi aalisartut tamarmik Upernavimmi pisassat 3,33 %-iannik pissarsipput. Maannalu pisassat katillugit 266-iupput, Upernavimmi ataatsimut pisassat 200-pput. Tassa imaappoq, aalisartut Upernavimmi pisassatik tamakkerlugit aalisarsinnaajunnaaraat, kisianni aalisarnertik kujammut nuuttariaqassagaat.

Akerlianik, Upernavimmit pisassat apparatik qaffappata, ima misigisaqassaagut:

Suliassaqarfik	Pisassat	IOK-mit suliassaqarfimmi pigineqartunit IOK katillugu	Aalisartumut ataatsimut pisassat	Aalisartut amerlassusaat	Procenti katillugu Pisassanit pisassat	Procenti Suliassaqarfimmi aalisartumut ataatsimut pisassanit pisassat
Disko	300	333,3	8,33	40	0,83%	2,78%
Ummannaq	300	333,3	8,33	40	0,83%	2,78%
Upernavik	400	333,3	8,33	40	0,83%	2,08%
Katillugit	1000					

Maanna qaleraleqarfinni allani aalisartut pisassanit pissaat amerlavallaalerput. Maluginiaruk, aalisartut maanna pisassaminnit pisassanit pisinatik tunisinatilluunniit maanna inatsimmik unioqqutitsimmata.

Tassunga ilutigitillugu pisassat aalisartuni Upernavimmeersuni pigineqartut maanna 333,3-upput. Tassa imaappoq, pisassanik pigisallit Upernavimmi katillugit pisassat nungullugit aalisarsinnaangikkaat, qaleraleqarfiit sinneri aamma katillugit ataatsimut pisassat 333,3-upput, kisianni pisassaqarfimminni taamaallaat 300-nik aalisarsinnaapput. Tamanna allatut isumaqarsinnaangilaq, Qeqertarsuup Tunuani aamma Ummannami aalisartut nammineerlutik pisassatik nungullugit aalisassagunikkut Upernaviliarlutik aalisariartariaqalissagaat. Aalisartulli pisassaminnik Upernavimmi aalisartunut tunisinissaminnut periarfissaqangillat, tamatumani pissutigalugu, pineqartup qaffasinnerpaamik piginneqataaffini qaangersimammagu. Naatsorsuinikkut ersersinneqartut takutippaat, aqutsinissamut ilutsimi arlalinnik nakkarfissaqartoq, siunertaasimasorisimangisatsinnik.

Nakkarfissat ima pingitsoorneqarsinnaapput, aqutsiveqarfik 47 pingasunut agguarneratigut - akuersissutinik pisassanillu tamarmik immikkut peqalersillugit.

Ilanngussaqaq 2

IOK-p ingerlatsinermut ilusaata teknik tunngavigalugu misissoqqissaarnera.

ONKN-imi assersuutit eqqarsaatersuutit aqutugalugit IOK-p aqutsinermut ilusaata teknikkikkut qanoq kinguneqarsinnaanera misissoqqissaarnissaa siunniussimavaa.

Teknikkikkut misissueqqissaarluni naatsorsueqqissaarnermi aalisartut tamarmik ataasiakkaarlutik annertussutsimik naapertuilluartumik tamakkiisumik pisassiissummut naleralerlugu naatsorsorneqarpoq. Naleqqersuutugalugu annertussuseq naatsorsorneqartarpoq, pineqartup ukiut kingulliit tallimat ingerlaneranni ukiut aalisarfiusut pitsaanerpaat pingasut agguaqatigiissinnerisigut. Tamassuma kingorna naleqqersuutugalugu annertussuserineqalersoq tmamakkiisumik naleqqersuummut aalsiartut tamarmik aallaavigalugit agguarneqarluni.

Maluginiarneqassaavoq, aallaqqaatani aalisartup kialluunniit naleqqersuutit annertussuseq pisassiissutitut pineq ajormagu. Tamanna peqquteqarpoq, annertussuseq naleqqiunneqartoq tamatigoruinnaq akunnaallisarlugu aalisarnermi pisanit annertunerujuaannarnera, taamaattumillu ataatsimut pisassiissummit tamakkiisumit katillugu annertunerussammat. Matematikkikkut ajornartorsiutaanngilaq, kisianni eqqortumik allaaserinngikkaani paatsoornermik kinguneqarsinnaalluni.

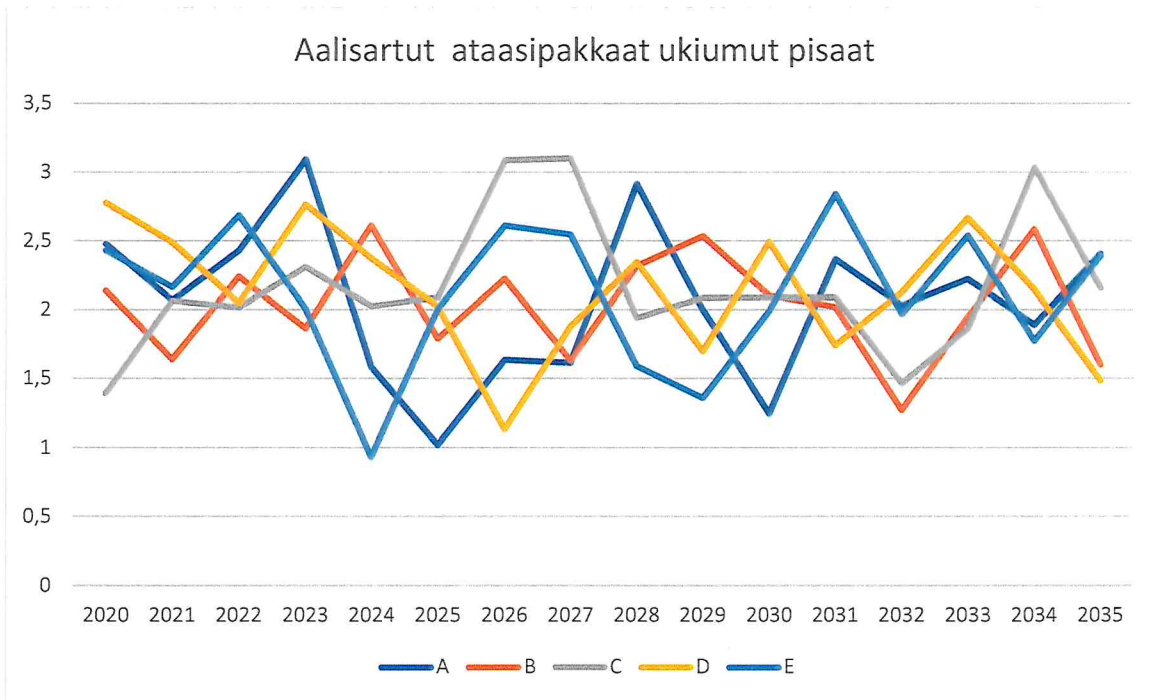
Periuseq immini paasinarpoq aammalu naapertuilluakannerluni. Ajornartorsiut pilersarpoq, aalisartut tamarmik ataatsikkut IOK-mut nuunnissaq kissaatiginngippassuk. Inatsisissatut siunnersuut naapertorlugu aalisartut kissaateqartut kingusinnerusukkut IOK-mut nuussinnaapput. Taama pisoqartillugu annertussuseq naaleqqersuutaq piffissami IOK-mut nuunnermi naatsorsorneqartarpoq. Iluamik erseqqinngilaq, aqutsinissamut ilutsimi tamanna qanoq aaqqiivigineqassanersoq, ONKN-miilli naatsorsuutigaarput tamanna ukiumut pisassiissuteqarfiusumut nutaamut ikaarsaariarnermi pissasoq.

Naatsorsuutigivarput, aalisartoq ataaseq imaluunniit aalisartut arlallit IOK-mut nuunniaraangata, aalisartut naleqqersuutit pisassaat tamarmik sulii nuunneqarsimanngitsut naatsorsorneqartassasut, tamatumalu kingorna aalisartut IOK-mut nuunnissaminnik kissaateqartut IOK-mik attuumassuteqartumik annertussutsit pigisaat pisassiissuttip sinneranut gangerneqartassasut.

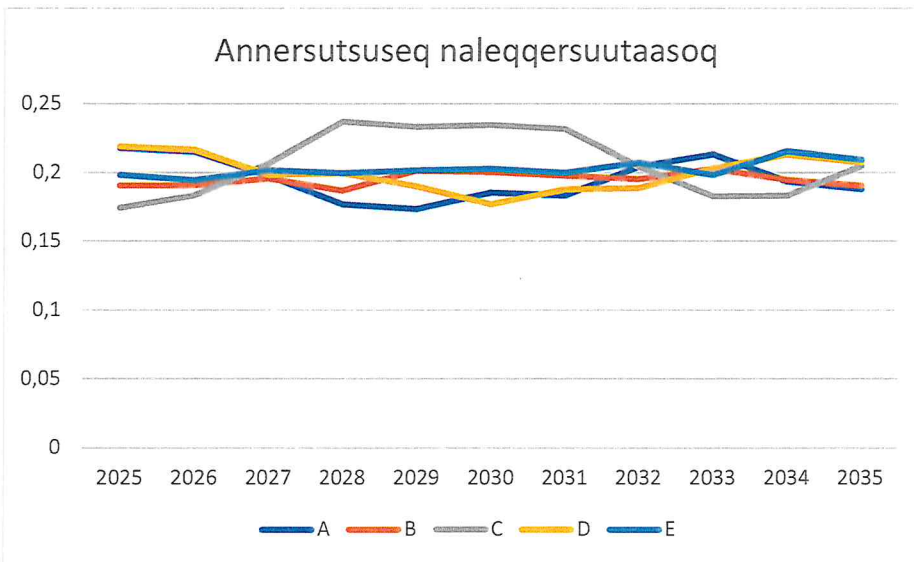
Taamannak aqqiissuussinerup kingunerissavaa, aalisartut nuunnissaminnut nukingisaarnerat, tamatumani ukialuit pitsaasut atoreersimagaangamikkit.

Tamanna ima isikkunitsissinnaavarput:

Oqarta aalisartut tallimaat agguaqatigiissillugu assigiimmmik pisaqartartut, men assigiinngiaarsinnaasumik.

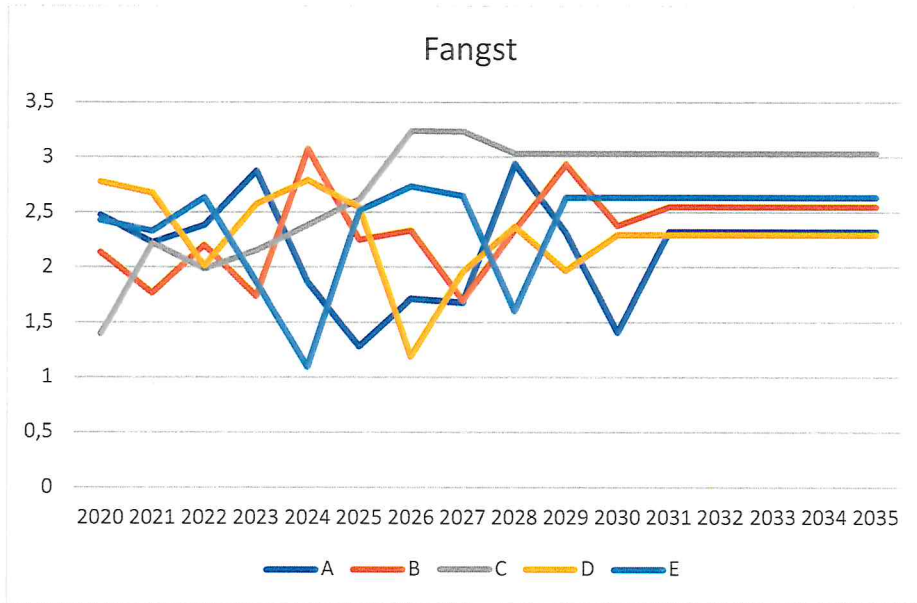

Maanna aalisartunut tamanut annertussuseq naleqqersuutaasoq ukiumut aalajangersimasumut tunngatillugu naatsorsorsinnaalerparput.

Takusinnaavarput, 2027-mi aamma 2032-mi nalaatsornerinnakkut assigiinnik naleqqersuutini annertussutiniq peqartut, aammalu taakku tamangajammik agguaqatigiissillugu assigiingajattut.

Naatsorsuutigigaanni, aalisartut IOK-mut nuuttut. Taamaasilluni 2028-miit aalisartuq naleqqersuutimigut annertussutimik attuumassuteqarfigisaminik annerpaamik peqartuq IOK-mut nuussaaq, taava pisat ima agguataarneqassapput.

Pineqartumi aalisartut tallimat aallartissutigaaavut, agguaqatigiissillugu amerlaqatigiingajannik pisaqarsimasut. Kisianni tamarmik IOK-mut nuummata, taava aalisartoq D aalisartup C'p pisassaanut sanilliullugu 75%-iinnarnik pisassaqaassaaq.

Ilutsip taamaattup kingunerikkajuttarpaa, aalisartut aqutsineq qanoq ingerlanersoq takusinnaaleraangamikku, pisassiissutit annerpaat pissarsiariniarlugit unammineq aallartittarpoq. Tamanna ukiuni IOK-p eqqunneqarnerata kingorna aalisarnermik sakkortooujussuamik kinguneqassaaq. Soorluttaaq aamma kingunerissagaa, annikinnerusumik aalisartut taamaatinniisaat aamma arriitsumik aalisarnermit peersikkiartuaarneqarlutik. Inoqarfik peqqutinik nalaatsortunik aalisartoqarpat eqqussinerup kingorna ukiuni aalisakkanik pisaqarpiannngitsuni, tamanna pisassiissutinik pissarsinngitsoornermik kinguneqaratarsinnaavoq.

Taamaattumik inerniliineq imaappoq, aqutsinissamut iluseq siunnersuutigineqartoq aalisarnermi naligiinnginnermik annertusititsissasoq.